

PROTOCOL ZIEKE KINDEREN, MEDISCH HANDELEN EN GENEESMIDDELENVERSTREKKING

1. _____ INLEIDING

In dit protocol wordt uitgelegd, hoe op onze school wordt omgegaan met:

- zieke kinderen
- medische handelingen en geneesmiddelenverstrekking
- huid- en wondverzorging en bloed-bloed contact

2. ZIEKE KINDEREN

2.1 Ziek of niet ziek?

Elke leerkracht kent het probleem: een kind dat hangerig en lusteloos is en. Is dit kind ziek of niet? En hoe handel je dan?

In twijfelgevallen is het zinvol om het kind gericht te observeren:

- Speelt het kind zoals je van hem of haar gewend bent?
- Praat het kind zoals je gewend bent?
- Reageert het op wat je zegt of doet?
- Voelt het warm aan?
- Huilt het vaker of langer dan anders?
- Gaat het naar de wc en wat is het resultaat?
- Is het kind moe?
- Klaagt het kind over pijn?

Niet elke gedragsverandering wordt door ziekte veroorzaakt en het is ook niet de bedoeling dat de leerkracht een diagnose gaat stellen. Het gaat erom dat de leerkracht kan beslissen of het kind in de groep kan blijven, of dat de ouders gewaarschuwd moeten worden, of dat mogelijk zelfs een arts moet worden ingeschakeld.

2.2 Besmettelijke ziekten

Bij besmettelijke ziekten kan de bescherming van de gezondheid van klasgenootjes een reden zijn om het kind niet toe te laten.

In een aantal gevallen worden de ouders geadviseerd om hun kind niet naar school te laten komen. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Waterpokken: besmetting vindt plaats voordat de blaasjes ontstaan, maar ook door vocht dat uit de blaasjes komt. Daardoor kunnen andere kinderen, zolang als de blaasjes niet zijn ingedroogd, besmet worden. Ook vanuit hygiënisch oogpunt adviseren wij het kind pas weer naar school te laten komen als de blaasjes (grotendeels) zijn ingedroogd.

- Krentenbaard: tenzij de plek goed afgedekt kan worden met steriel gaas en/of kleding en de aandoening behandeld wordt d.m.v. zalf of antibiotica, adviseren wij het kind niet naar school te laten komen.

Kan het kind in de groep blijven?

De beslissing of een kind al dan niet in de groep kan blijven wordt genomen door de leerkracht. Uitgangspunt is dat wordt verondersteld, dat een ziek kind thuis het beste kan uitrusten en beter kan worden.

Het belang van het kind staat voorop, maar er moet ook rekening worden gehouden met het belang van de andere kinderen en de leerkrachten zelf.

Wanneer moet een ziek kind worden opgehaald?

- Als het kind te ziek is om aan het dagprogramma deel te nemen.
- Als de verzorging te intensief is voor de leerkracht.
- Als het de gezondheid van andere kinderen in gevaar brengt.

Wanneer moeten de ouders worden gewaarschuwd?

Als een kind zich duidelijk niet lekker voelt en men twijfelt of het wel in de groep kan blijven, wordt contact opgenomen met de ouders. Soms krijgt men van de ouder informatie die het gedrag van het kind kan verklaren, bijvoorbeeld dat het kind de vorige avond laat is gaan slapen.

Onderstaande richtlijnen zijn aanleiding voor de leerkracht om de ouders te bellen:

- lichamelijke kenmerken
- andere signalen, bijv. huilerig, hangerig gedrag
- vermoeden van verhoging/koorts
- op vraag van de ouders als ze over de situatie van hun kind geïnformeerd willen worden.

Als men van mening is dat het kind opgehaald moet worden, wordt met de ouders besproken waarom men dit vindt en worden afspraken gemaakt over het tijdstip waarop het kind gehaald wordt en wat men tot die tijd doet.

Wanneer wordt er een huisarts ingeschakeld?

In principe is bij ziekte van een kind de ouder degene die de huisarts inschakelt.

Alleen als er acuut gevaar dreigt schakelt men vanuit school direct een arts in.

Voorbeelden van dergelijke gevallen zijn:

- een kind dat het plotseling benauwd krijgt
- een kind dat bewusteloos raakt of niet meer op aanspreken reageert
- een kind met plotselinge hoge koorts
- ongevallen

Is de huisarts niet bereikbaar aarzel dan niet in deze noodsituaties een ambulance te bellen.

Noodsituaties en calamiteiten

In een noodsituatie moeten leerkrachten hulp verlenen. Hiertoe volgen een aantal leerkrachten de opleiding bedrijfshulpverlening, eerste hulp bij kinderen en kinderreanimatie.

In geval van calamiteiten, waarbij deskundige hulp noodzakelijk is, kan de leerkracht contact opnemen met de huisarts ter plaatse of indien noodzakelijk met 112. Ouders worden hiervan in kennis gesteld.

In situaties die niet direct een noodsituatie zijn, maar waarbij wel de hulp van een huisarts is gewenst, wordt eerst contact opgenomen met de ouders van het kind. Indien zij niet in de gelegenheid zijn om zelf naar de huisarts te gaan, wordt contact opgenomen met de huisarts ter plaatse.

3. TOELATING ONGEVACCINEERDE KINDEREN

Dit is met name een risico voor het ongevaccineerde kind zelf, omdat het namelijk niet beschermd is als het met de veroorzakers van de betreffende ziekten in aanraking komt. De kans dat een niet gevaccineerd kind andere kinderen met een ziekte uit het Rijksvaccinatieprogramma besmet is uiterst klein. De meeste ziekten uit het Rijksvaccinatieprogramma komen in Nederland zelden meevoren. Bovendien zullen de meeste andere kinderen uit de groep wel gevaccineerd zijn en dus geen risico lopen. Kinderen die niet gevaccineerd zijn kunnen de school dan ook gewoon bezoeken.

4. MEDISCHE HANDELINGEN EN GENEESMIDDELENVERSTREKKING

Als een kind medicijnen nodig heeft gedurende het verblijf op school, kunnen de ouders de toediening hiervan overdragen aan de leerkracht.

Ook kan het voorkomen, dat gedurende het verblijf op school medische handelingen moeten worden uitgevoerd. Dit kan enerzijds te maken hebben met (chronisch) zieke kinderen of een gevolg zijn van een ongeluk (EHBO).

Om de gezondheid van kinderen te waarborgen is het van belang dat de geneesmiddelen op een juiste wijze worden verstrekt en medisch handelen op een verantwoorde wijze plaatsvindt.

Soorten medische handelingen

Er kan een onderscheid gemaakt worden in medische handelingen

- Voorbehouden handelingen: handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid met zich meebrengen als ze door niet-deskundigen worden uitgevoerd. Voorbehouden handelingen mogen alleen verricht worden als daartoe een passende opleiding is gevolgd of met toestemming van een arts. Uit hoofde van hun opleiding zijn leerkrachten niet bevoegd om deze medische handelingen uit te voeren.
- Ook kan er sprake zijn van handelingen die niet voorbehouden zijn, maar waarvan de uitvoering heel zorgvuldig moet gebeuren. Het zijn handelingen, die de leerkracht in principe kunnen verrichten, mits er een goede instructie heeft plaatsgevonden (bijv. het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten). Per kind wordt er een overeenkomst opgesteld. Ouders tekenen een formulier, waarop ze toestemming geven voor het verrichten van deze handelingen.
- Eenvoudige handelingen: 'huis-, tuin- en keukenhandelingen', zoals het verzorgen van schaafwondjes, het verwijderen van pleisters. Het zijn handelingen die door de leerkracht uitgevoerd kunnen worden. Een aantal leerkrachten hebben hiertoe een cursus EHBO bij kinderen gevolgd.

Met ouders moeten heldere afspraken worden gemaakt hoe om te gaan met medische handelingen, anders dan eenvoudige handelingen.

Indien zich situaties voordoen, dat het noodzakelijk is dat er bij een kind tijdens het verblijf een medische handeling wordt verricht, anders dan een eenvoudige handeling, zal door de directie per geval beslist worden of aan dit verzoek gehoor wordt gegeven.

Medicijnen

Het toedienen van medicijnen is geen voorbehouden handeling, tenzij de manier waarop dit gebeurt (injectie, infuus) een voorbehouden handeling is.

Ouders kunnen leerkrachten verzoeken hun kind een medicijn toe te dienen. Ze dienen dan altijd een "overeenkomst gebruik geneesmiddelen" in te vullen en te ondertekenen, waarop zij vermelden welk medicijn wanneer in welke dosering moet worden toegediend. Een voorbeeld van deze verklaring is als bijlage bij dit protocol gevoegd. In principe worden er op school geen geneesmiddelen toegediend.

Soorten medicijnen

- Kinderen kunnen medicijnen voorgeschreven krijgen door een huisarts of specialist. Dit zijn dus middelen die op recept voorgeschreven worden. Als het kind deze middelen nodig heeft gedurende het verblijf op school dienen ouders een “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” in te vullen en te ondertekenen.
- Homeopathische middelen en zelfzorgmiddelen: Er zijn ouders die hun kind homeopathische middelen geven of andere zelfzorgmiddelen. Dit zijn middelen die niet op recept verkregen zijn. Ook hier wordt dan aan de ouders gevraagd om een “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” in te vullen en te ondertekenen.
- Paracetamol: Op school wordt paracetamol (geen zetpillen) in principe alleen toegediend op advies van de huisarts. Ouders dienen een “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” in te vullen en te ondertekenen. Koorts heeft namelijk altijd een oorzaak, die vaak niet direct is aan te tonen. Indien ouders thuis een kind paracetamol hebben gegeven worden ze verzocht dit door te geven aan de leerkracht.

Procedure bij het invullen van de overeenkomst gebruik geneesmiddelen

- Ouders vullen zelf de “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” in en voorzien deze van een handtekening. De “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” is verkrijgbaar op school.
- De medicijnen worden afgegeven als het kind gebracht wordt en gaan mee naar huis als het kind wordt opgehaald.
- De “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” wordt afgetekend door de leerkracht die het medicijn heeft toegediend.
- De “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” wordt bewaard in het logboek algemene gegevens kinderen.
- Iedere aftekenlijst dient aan het einde van de dag bij de “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” te worden gevoegd.
- In het logboek kindgegevens wordt bijgehouden van welke kinderen een “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” is ingevuld.
- In het logboek kindgegevens wordt dit bij de gegevens van het kind zelf uitgewerkt.
- De “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” wordt ingevuld voor alle soorten medicijnen, paracetamol, homeopathische middelen en zelfzorgmiddelen.
- De “overeenkomst gebruik geneesmiddelen” is 1 maand geldig en wordt per maand opnieuw ingevuld als een middel gedurende langere tijd wordt gegeven.

5. HUID- EN WONDVERZORGING EN HOE OM TE GAAN MET BLOED

Wondverzorging

Wanneer een kind een wondje heeft moet infectie worden voorkomen.

- Was de handen voor- en na wondverzorging zorgvuldig.
- Spoel het wondje schoon met water.
- Dek het wondje af om te voorkomen dat wondvocht of bloed tot besmetting van de omgeving leidt.
- Verwissel de pleister/verband indien nodig.

Bloed-bloed contact voorkomen

Om bloedoverdraagbare aandoeningen te voorkomen worden de volgende maatregelen genomen:

- De bhv-er draagt wegwerphandschoenen bij elk contact met bloed, wondvocht of lichaamsvochten die zichtbaar met bloed vermengd zijn. De wegwerphandschoenen dienen na gebruik weggegooid te worden en de handen met water en zeep gewassen te worden.
- Gemorst bloed dient met een papieren tissue, met handschoenen aan, verwijderd te worden.
- De ondergrond wordt schoongemaakt met water en zeep en daarna gedesinfecteerd met alcohol 70%.
- Met bloed bevuild linnengoed dient op 60 graden Celcius gewassen te worden.

BIJLAGEN BIJ HET PROTOCOL:

ZIEKE KINDEREN, MEDISCH HANDELEN EN GENEESMIDDELENVERSTREKKING

Bijlage 1: Bron: www.rijksoverheid.nl

Wat zijn voorbehouden handelingen en wie mag ze uitvoeren?

Voorbehouden handelingen zijn medische handelingen die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van een patiënt met zich meebrengen als ze door een ondeskundige worden uitgevoerd. Het uitgangspunt van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) is dat in principe iedereen handelingen op het gebied van de individuele gezondheidszorg mag uitvoeren. Dit geldt niet voor voorbehouden handelingen.

Zelfstandige bevoegdheid

De wet maakt onderscheid tussen beroepsbeoefenaren die zelfstandig bevoegd zijn en beroepsbeoefenaren die niet zelfstandig bevoegd zijn om voorbehouden handelingen uit te voeren. De wet geeft per voorbehouden handeling aan welke categorieën van beroepsbeoefenaren zelfstandig bevoegd zijn. Tot nu toe zijn dat artsen, tandartsen en verloskundigen.

De zelfstandig bevoegde stelt de indicatie en beslist of hij de voorbehouden handeling zelf uitvoert of opdraagt aan een andere beroepsbeoefenaar.

Niet zelfstandig bevoegde beroepsbeoefenaren kunnen onder bepaalde voorwaarden in opdracht van een zelfstandig bevoegde beroepsbeoefenaar voorbehouden handelingen uitvoeren. De belangrijkste voorwaarde is dat de opdrachtnemer bekwaam is om de voorbehouden handeling uit te voeren. Als de opdrachtgever of de opdrachtnemer niet voldoet aan de voorwaarden, is hij strafbaar.

Voorbehouden handelingen

De bevoegdheidsregeling voorbehouden handelingen heeft betrekking op alle beroepsbeoefenaren in de individuele gezondheidszorg. Patiënten, ouders en familieleden die niet beroepsmatig voorbehouden handelingen uitvoeren, vallen daar niet onder. Een diabetespatiënt mag bij zichzelf insuline spuiten. En ouders mogen een sonde inbrengen bij hun verstandelijk gehandicapte kind dat niet zelfstandig voedsel tot zich kan nemen. Een gezinsverzorgende die op eigen initiatief via een injectie insuline geeft aan een patiënt, handelt onbevoegd.

Mag ik medisch handelen bij nood?

U mag volgens het Burgerlijk Wetboek in noodsituaties medische handelingen verrichten. Dat mag alleen als u zeker weet dat u niet snel genoeg de hulp van een arts of medisch deskundige kunt invoeren, bijvoorbeeld via het noodnummer 112.

Geen noodsituatie

Gaat het niet om een noodsituatie, dan kunt u de medische handeling beter aan een arts of medisch deskundige overlaten.

Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg

De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) heeft als doel de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bewaken en te bevorderen. Ook beschermt de Wet BIG patiënten tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren. De Wet BIG geldt voor iedereen die beroepsmatig individuele gezondheidszorg verleent.

De Wet BIG geldt niet in noodsituaties. In noodsituaties moet iedereen naar beste weten en kunnen handelen, ook als niet aan de voorwaarden van de Wet BIG wordt voldaan.

Bijlage 2: Bron: kinderopvangextra

De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) heeft als doelstelling de kwaliteit van de beroepsuitoefening te bevorderen en te bewaken en de patiënt te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsuitoefenaren. De wet spitst zich toe op de individuele gezondheidszorg: zorg die rechtstreeks gericht is op een persoon.

In de wet staan bepalingen over zaken als titelbescherming, registratie, voorbehouden handelingen en tuchtrecht. De Wet BIG gaat met name over beroepsbeoefenaren die zich bezighouden met individuele gezondheidszorg. Zij die niet beroepsmatig voorbehouden handelingen uitvoeren, zoals patiënten, ouders en familieleden, vallen niet onder de Wet BIG.

Voorbehouden handelingen

In de Hoofdlijnen van de Wet BIG (Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) staan richtlijnen met betrekking tot de kwaliteit van de zorgverlening. De grondgedachte van de Wet Big is dat in beginsel iedereen alle geneeskundige handelingen mag verrichten. Op die vrijheid maakt de wet echter uitzonderingen. Sommige handelingen zijn voorbehouden aan categorieën beroepsbeoefenaren die de wet bevoegd verklaart. Van toepassing in het kinderdagverblijf zijn dat vooral de voorbehouden heilkundige handelingen en de injecties. Deze handelingen mogen worden verricht door twee groepen beroepsbeoefenaren: zelfstandig bevoegd en niet zelfstandig bevoegd.

Artsen, tandartsen en verloskundigen mogen op eigen gezag, voorbehouden handelingen verrichten. Niet zelfstandig bevoegd zijn bijvoorbeeld verpleegkundigen en ziekenverzorgenden. Zij werken in opdracht van een zelfstandig bevoegde.

Als vuistregel geldt altijd: onbekwaam betekent onbevoegd. Dit betekent dat iemand voldoende toegerust moet zijn, d.w.z. voldoende kennis en ervaring moet hebben om de handelingen naar behoren te verrichten.

Hoe om te gaan met voorbehouden handelingen tijdens de kinderopvang

De Wet BIG is van toepassing op pedagogisch medewerkers omdat zij beroepsmatig handelen. Deze medewerkers mogen geen voorbehouden handelingen, zoals in de Wet BIG genoemd, uitvoeren, omdat zij niet zelfstandig bevoegd zijn. Deze handelingen worden immers aangemerkt als handelingen, die onaanvaardbare risico's voor de gezondheid van de patiënt met zich meebrengen als ze door niet-deskundigen worden uitgevoerd. Het toebrengen van schade aan iemands gezondheid is strafbaar.

Het toedienen van een injectie aan een kind met diabetes door een pedagogisch medewerker of een gastouder zou alleen kunnen met een uitdrukkelijke (schriftelijke) opdracht van een arts. De arts zal daartoe slechts bereid zijn als hij erop kan vertrouwen dat de medewerker die de opdracht krijgt zijn aanwijzingen volgt en terzake bekwaam is, d.w.z. na voldoende opleiding en instructie.

Een alternatief is het inschakelen van een verpleegkundige via de Thuiszorg of een kinderdagverblijf waar door de aanwezigheid van een verpleegkundige, medische zorg kan worden verleend.

Bijlage 3: overeenkomst gebruik geneesmiddelen en aftekenlijst

OVEREENKOMST GEBRUIK GENEESMIDDELEN

Hierbij geeft (naam ouder/verzorger): _____

Ouder/verzorger van: _____ Geboorte datum: _____

Toestemming om zijn/haar kind tijdens het verblijf op bs. "de Zjwiek"
het hierna genoemde geneesmiddel/zelfzorgmiddel toe te dienen.

Naam geneesmiddel/zelfzorgmiddel: _____

Het geneesmiddel/zelfzorgmiddel dient te worden verstrekt op: _____

Dosering: _____

Tijdstip: 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____

Bijzondere aanwijzingen: _____

Wijze van toediening: mond - neus - oog - oor - huid - anaal - anders _____

Het geneesmiddel/zelfzorgmiddel dient bewaard te worden op de volgende plaats:

Koelkast - andere plaats: _____

Voor akkoord:

Plaats: _____ Datum: _____

Handtekening ouder/verzorger: _____

OVEREENKOMST GEBRUIK GENEESMIDDELEN

AFTEKENLIJST

Naam kind: _____

Geboortedatum: _____

Datum:
Naam leerkracht: _____
Naam geneesmiddel/zelfzorgmiddel: _____
Tijdstip: _____
Wijze van toediening: mond - neus - oog - oor - huid - anaal - anders: _____
Paraaf leerkracht: _____